

CZU 343.8

<https://doi.org/10.52507/2345-1106.2026-1.08>

**IMPLICAȚIILE FACTORULUI COMUNITAR ÎN PROCESUL DE REABILITARE SOCIALĂ A
PERSOANELOR AFLATE SUB SUPRAVEGHEREA SERVICIILOR DE PROBAȚIUNE**

MARIȚ Alexandru,

doctor în drept, profesor universitar,
Academia de Studii Economice din Moldova

alexmarit@mail.ru

<https://orcid.org/0000-0001-7313-2993>

MOVILĂ Iurie,

judecator, doctorand,
Universitatea de Studii Europene din Moldova

iurie_movila@mail.ru

<https://orcid.org/0009-0002-3827-5993>

REZUMAT

Obiectivele fundamentale ale mecanismelor de probațiune transcend simpla monitorizare a respectării obligațiilor legale, focalizându-se prioritar pe facilitarea reîncadrării sociale a persoanelor care au comis infracțiuni. În acest context, reintegrarea socială reprezintă atât vectorul central, cât și finalitatea de ordin etic și juridic a instituției probațiunii. Pentru eficientizarea acestui demers, activitatea de probațiune necesită implementarea unei metodologii rigurose structurate, ale cărei piloni strategici includ: cooptarea activă a reprezentanților societății civile în etapele de execuție a măsurilor, evaluarea multidimensională a potențialului de recidivă, precum și dezvoltarea unor mecanisme sustenabile de prevenire a comportamentului infracțional repetat.

Cuvinte-cheie: sistemul de probațiune, conformarea la obligații, incluziune socială, subiecți ai probațiunii, finalitate juridică, parteneriat comunitar, execuție penală, risc de recidivă, profilaxie infracțională.

THE IMPACT OF COMMUNITY ENGAGEMENT ON THE SOCIAL REINTEGRATION OF INDIVIDUALS UNDER PROBATION SUPERVISION

MARIȚ Alexandru,

Doctor of Law, University Professor,
Academy of Economic Studies of Moldova
alexmarit@mail.ru
<https://orcid.org/0000-0001-7313-2993>

MOVILĂ Iurie,

Judge, PhD student,
University of European Studies of Moldova
iurie_movila@mail.ru
<https://orcid.org/0009-0002-3827-5993>

SUMMARY

The core mission of probation services extends beyond the formal enforcement of legal mandates, aiming primarily at the successful social reintegration of the supervised individuals. Social reintegration serves as both the primary objective and the ultimate goal of the probation process. To achieve this, probation must be executed through a well-defined methodological framework, which includes essential components such as: involving community stakeholders in the enforcement process, conducting rigorous recidivism risk assessments, and establishing effective strategies for crime prevention and the reduction of reoffending.

Key words: probation services, fulfillment of legal obligations, social inclusion, probation subjects, legal finality, community involvement, penal enforcement, risk of recidivism, crime prevention.

Argumentarea actualității temei investigate. Profilul psihologic al delincventului evidențiază un individ marcat de un istoric dens de experiențe adverse, care percepe realitatea înconjurătoare ca pe un mediu ostil și lipsit de siguranță. Această vulnerabilitate este dublată de o imagine de sine fragilă, ceea ce generează o formă de indiferență față de mecanismele coercitive sau criticile sociale, inclusiv față de măsura privării de libertate. În absența unui statut social consolidat pe care să dorească să îl protejeze, motivația individului de a adera la normele de conviețuire socială este diminuată, deoarece teama de declasare nu constituie un stimulent comportamental eficient.

Din perspectivă conceptuală, reintegrarea socială vizează o transformare profundă a structurii de caracter a subiectului, astfel încât acesta să dobândească capacitatea de a funcționa autonom în comunitate, eliminând riscul recidivei infracționale. Eficiența acestui mecanism depinde de implicarea conjugată a tuturor pilonilor sociali și trebuie să se manifeste pe multiple planuri :

- **Reabilitarea psihosocială individuală**, axată pe restabilirea echilibrului interior;
- **Reintegrarea culturală și profesională**, prin facilitarea accesului la instruire și dobândirea de competențe specifice pieței muncii;

- **Stimularea potențialului cognitiv**, oferind delincventului contextul necesar pentru a-și canaliza inteligența spre activități constructive.

În concluzie, o abordare multidimensională a reintegrării nu poate fi limitată doar la acțiunea instituțională. Experiența internațională demonstrează că succesul resocializării persoanelor aflate în regim de probațiune este strâns legat de participarea activă a membrilor comunității sau a întregului mediu social în care locuiește persoana supravegheată.

Cadrul metodologic și resursele cercetării. Metodologia utilizată în prezentul studiu se fundamentează pe o analiză sistemică și exhaustivă a procesului de resocializare. Obiectivul central constă în fundamentarea unor propuneri de optimizare a teoriilor actuale și a strategiilor practice de intervenție, aplicabile în diversele faze ale parcursului de reintegrare.

Valoarea inovatoare a prezentei investigații rezidă în identificarea unor noi vectori de aplicabilitate a datelor științifice, având ca finalitate eficientizarea și modernizarea întregului sistem de resocializare a subiecților probațiunii.

Rezultate obținute și analize corelative.

Dimensiunea internațională a participării comunitare. Colaborarea societății civile în mecanismele de reintegrare a subiecților probațiunii

beneficiază de o recunoaștere și încurajare amplă la nivel global. Un reper fundamental în acest sens este reprezentat de „Regulile de la Tokyo” (Regulile minime ale ONU privind măsurile neprivative de libertate, 1990), care stipulează necesitatea valorificării publicului ca resursă strategică. Conform acestor reglementări (pct. 17.1 și 17.2), implicarea socială îndeplinește un dublu rol: pe de o parte, consolidează legăturile dintre individ, familia sa și restul comunității, iar pe de altă parte, oferă cetățenilor ocazia de a contribui activ la securizarea propriului mediu social[1].

Condiționările acceptării sociale a sancțiunilor comunitare Totuși, integrarea comunității în acest proces este un fenomen complex, a cărui eficiență este direct proporțională cu gradul de aprobare publică a politicilor penale. Atunci când societatea validează strategiile de probațiune ale statului, aceasta devine un suport logistic și moral în executarea sancțiunilor. Acceptarea colectivă nu este doar un deziderat, ci o condiție indispensabilă pentru atingerea funcțiilor pedepsei, în special în cazul măsurilor alternative.

Deși sondajele de opinie reprezintă principalul instrument de măsurare a percepției publice, acestea pot genera uneori date echivoce. Rezultatele sunt adesea influențate de designul metodologic, formularea interogațiilor sau de profilul socio-economic și demografic al persoanelor vizate de măsuri. Analizele realizate sub egida Națiunilor Unite relevă o corelație între nivelul de dezvoltare al unei țări și deschiderea față de probațiune: în statele dezvoltate, sancțiunile comunitare sunt privite cu mai multă încredere comparativ cu țările aflate în tranziție.

Perspective europene comparate Studiile de caz evidențiază realități diverse:

- **Irlanda:** Aproximativ 66% din populație evaluează pozitiv activitatea serviciilor de probațiune.
- **Italia:** Se observă un interes social ascendent față de acest domeniu.
- **Olanda:** Populația susține măsurile alternative, deși persistă percepția că infracțiunile nu beneficiază de o pedepsire suficient de riguroasă din punct de vedere punitiv.
- **Finlanda:** Este singurul stat dezvoltat care raportează o accentuare a atitudinilor reticente față de persoanele cu antecedente penale.

Situația în Republica Moldova: Analiză și perspective Investigarea gradului de implicare a cetățenilor din Republica Moldova în procesele de resocializare indică o predispoziție marcată de un anumit scepticism, cauzat în principal de lipsa de familiarizare cu instituția probațiunii [2].

În cadrul unui studiu realizat pe un eșantion de 100 de subiecți din municipiul Chișinău, s-au desprins următoarele concluzii:

- **Disponibilitatea generală:** Deși 85% dintre respondenți s-au declarat dispuși să sprijine reintegrarea unui fost infractor, acest suport rămâne preponderent la nivel moral sau spiritual.
- **Implicarea pragmatică:** Doar 27% dintre participanți ar fi dispuși să ofere un ajutor concret, restul considerând că responsabilitatea implementării măsurilor practice revine exclusiv autorităților statului.

- **Prevenirea recidivei:** O majoritate zdrobitoare (78%) consideră că statul trebuie să fie principalul actor în reducerea riscului de recidivă, prin politici de ocupare a forței de muncă.

- **Rolul sectorului asociativ:** O tendință pozitivă este reprezentată de faptul că 34% dintre subiecți susțin necesitatea înființării unor organizații neguvernamentale specializate exclusiv în asistența post-penală și reintegrarea comunitară a persoanelor în probațiune.

Analiza barierelor sociale în procesul de inserție profesională

Un pilon central al succesului reintegrării comunitare este reprezentat de stabilitatea profesională a persoanei supravegheate. Cu toate acestea, percepția colectivă rămâne marcată de rezerve considerabile: datele cercetării indică faptul că un procent majoritar de 59% dintre respondenți ar resimți un disconfort accentuat în eventualitatea în care un fost infractor le-ar deveni coleg de muncă. Restul eșantionului manifestă o atitudine neutră, considerând acest aspect ca fiind lipsit de relevanță personală.

Se observă o reticență a populației autohtone față de participarea activă la procesul de resocializare a subiecților probațiunii. Acest fenomen își are rădăcinile în asocieri mentale rigide, unde noțiunea de „infractor” este suprapusă automat peste formele cele mai violente de criminalitate, precum omorul sau tâlhăria. De asemenea, un factor determinant este nivelul actual al conștiinței civice, care nu este încă suficient de maturizat pentru a accepta pe deplin mecanismele sancționatoare alternative, așa cum este probațiunea [3].

Interdependența dintre politicile penale și opinia publică. Relația dintre modalitățile de sancționare și mediul social în care acestea se aplică este una de reciprocitate profundă. Pe de o parte, legitimitatea actului de justiție depinde de încrederea pe care societatea o acordă acestui proces. Importanța percepției publice în configurarea practicilor punitive a fost recunoscută de numeroși actori politici la nivel internațional. De exemplu, Lordul Bingham sublinia în 1997 necesitatea ca magistratii să nu ignore opinia publică în procesul deliberativ. Astfel, legiuitorul se vede adesea „constrâns” să coreleze deciziile strategice privind pedepsele cu așteptările colective ale cetățenilor.

Pe de altă parte, statul are capacitatea de a promova politici penale care, inițial, nu beneficiază de un suport comunitar larg. Menținerea unei astfel de direcții pe termen mediu poate genera, în final, o mutație în viziunea membrilor societății asupra pedepselor. Există însă și situații în care retorica politică utilizează o descriere alarmistă a fenomenului infracțional pentru a justifica înăsprirea legislației, invocând necesitatea restabilirii încrederii populației.

Totuși, cercetările sugerează că influența opiniei publice asupra politicii penale este mult mai puternică decât invers. Un argument solid în acest sens este faptul că expansiunea populației penitenciare nu poate fi atribuită exclusiv modificărilor legislative, ci depinde în mare măsură de cultura juridică a magistratilor, de atitudinea victimelor și, în sens larg, de climatul social general [4].

Multidimensionalitatea rolului comunității în probațiune. Impactul mediului social asupra procesului de resocializare este fundamental, deoarece comunitatea reprezintă spațiul unde se naște intenția infracțională, locul comiterii faptei, dar și mediul în care se execută pedeapsa și unde individul urmează să se reabiliteze. În cadrul activității de probațiune, comunitatea adoptă mai multe roluri strategice:

- **Comunitatea ca victimă:** Necesită protecție și securizare împotriva amenințărilor de natură penală.
- **Comunitatea ca agent de prevenție:** Implică mobilizarea resurselor locale pentru a descuraja comportamentele antisociale și pentru a sprijini organele de poliție.
- **Comunitatea ca spațiu de sancționare:** Susține ideea că administrarea pedepsei este mai eficientă atunci când are loc în mediul social, mai degrabă decât în izolare.
- **Comunitatea ca beneficiar:** Este protejată prin aplicarea pedepsei și poate primi reparații directe de la infractor prin măsuri precum probațiunea.
- **Comunitatea ca mediu social de suport:** Permite infractorului să își păstreze locul în societate și rețelele de sprijin, elemente pe care detenția riscă să le distrugă iremediabil.

Valențele teoriei aboliționiste în contextul probațiunii. Importanța factorului comunitar devine și mai pregnantă prin prisma doctrinei aboliționiste, care susține că soluționarea fenomenului infracțional revine exclusiv colectivității. Conform acestei perspective, infracțiunea încetează să mai fie privită strict ca o faptă socialmente periculoasă ce atrage o pedeapsă, fiind reinterpretată ca un „conflict” ce necesită o rezoluție în interiorul mediului social în care a generat tensiuni.

Această schimbare de paradigmă impune metode alternative de înfăptuire a justiției, punând accent pe mecanisme neformale, precum justiția restaurativă și aplicarea sancțiunilor direct de către comunitate. Astfel, rolul societății în atingerea finalității probațiunii — reintegrarea deplină a individului — este considerat fundamental.

Limitele și obiectivele intervenției comunitare. Deși valorificarea potențialului comunitar este esențială pentru reabilitarea persoanelor aflate în probațiune, aceasta trebuie să evite transformarea în instrument de supraveghere. Monitorizarea și restrângerea drepturilor cad în sarcina exclusivă a consilierului de probațiune; prin urmare, este contraproductiv ca presiunea exercitată de instituțiile statului să fie dublată de acte de intimidare din partea comunității.

Obiectivul central al includerii societății în executarea măsurilor de probațiune trebuie să fie reabilitarea morală. Comunitatea trebuie să devină un partener în dialogul etic cu cel care a greșit, facilitând un proces de conștientizare și asumare a responsabilității. Într-un scenariu ideal, această intervenție determină individul să accepte valorile și normele colectivității, generând un sentiment de regret autentic față de fapta comisă.

Printr-o astfel de abordare, riscul de excludere socială este minimizat, iar subiectul probațiunii, acceptând și

respectând regulile comune, beneficiază de premise optime pentru o reintegrare de succes [5].

Mecanisme practice de implicare socială. Transformarea acestui ideal în realitate se poate realiza prin instrumente juridice și procedurale specifice, precum:

- **Participarea terților la întrevederi:** Invitarea victimelor sau a unor membri reprezentativi ai societății la discuțiile dintre ofițerul de probațiune și persoana condamnată.
- **Consultări separate:** Realizarea unor întrevederi între supraveghetori și reprezentanții comunității, fără prezența infractorului, pentru a evalua climatul social.
- **Asistență de proximitate:** Delegarea către comunitate a unor sarcini punctuale de consiliere și sprijin social.

Implicarea societății poate fi structurată pe diverse paliere de intervenție, de la nivelul asociațiilor profesionale sau de profil, până la nucleul familial și sprijinul oferit de cetățeni în mod individual

Dinamica parteneriatului dintre instituțiile de stat și sectorul asociativ. Istoric, solidaritatea membrilor comunității a reprezentat fundamentul pentru eficientizarea și accelerarea îndeplinirii unor obiective sociale complexe. În sfera execuției penale, acest principiu se traduce prin colaborarea strategică dintre serviciile specializate de probațiune și diverse organizații non-guvernamentale. Necesitatea cooptării acestor grupuri a survenit din dorința de a identifica metodologii inovatoare și resurse suplimentare care să faciliteze reintegrarea subiecților. Deși acest model de cooperare și-a demonstrat utilitatea, experiența internațională semnalează și apariția unor disfuncționalități în relația dintre sectorul public și cel asociativ.

Provocări și bariere în colaborarea inter-instituțională În literatura de specialitate, se menționează că implicarea organizațiilor neguvernamentale este uneori percepută cu reticență de către autoritățile statale. Acestea din urmă pot vedea în entitățile civile un competitor direct, invocând argumente legate de o presupusă lipsă de profesionalism, prestarea neadecvată a serviciilor sau orientarea exclusivă a acestor organizații către obținerea de granturi.

Mai mult, există opinii care interpretează implicarea societății civile ca pe o formă de „privatizare” a execuției sancțiunilor penale. Totuși, această asumție este discutabilă. În sistemele juridice contemporane, responsabilitatea legală pentru monitorizarea probațiunii rămâne strict în apanajul instituțiilor de stat, subiecții fiind subordonați ierarhic acestora. Organizațiile comunitare intervin mai degrabă ca un „catalizator” social, diminuând distanța birocratică dintre stat și individ. Prin urmare, entitățile civile nu pot exercita măsuri de constrângere, ci au rolul de a implementa programe specifice de asistență, sub supravegherea serviciului de probațiune [6].

Modele de finanțare și riscul asimilării instituționale. Pentru a stimula participarea civică, anumite state au adoptat mecanisme financiare riguroase. Un exemplu relevant este cel al Marii Britanii și Irlandei, unde unitățile locale de probațiune sunt obligate să aloce

un procent de 5-7% din bugetul operațional pentru contractarea serviciilor oferite de asociațiile obștești, selecția realizându-se prin concursuri publice.

Deși acest sistem asigură resursele necesare, el generează o dependență financiară care poate transforma asociațiile civile în simple anexe ale aparatului de stat. Această „instituționalizare” a sectorului asociativ riscă să altereze legătura organică a acestuia cu societatea civilă, limitând tocmai capacitatea de valorificare a resurselor comunitare pentru care au fost inițial cooptate. În contextul Republicii Moldova, considerăm că acest risc este diminuat de constrângerile bugetare actuale. Cel mai probabil, statul va miza pe colaborarea cu asociații care dispun de finanțare externă sau independentă, păstrând astfel autonomia acestora față de bugetul public.

Concluzii privind evoluția participării cetățenești. O modalitate larg răspândită de consolidare a probațiunii rămâne implicarea directă a cetățenilor în procesul de execuție. Relevanța acestui tip de participare a evoluat în tandem cu politicile penale naționale. Odată cu tendințele moderne de individualizare a răspunderii penale și de umanizare a procesului judiciar, importanța strategică a probațiunii și a suportului comunitar a cunoscut o ascensiune semnificativă, devenind un indicator al gradului de democratizare a justiției.

Iată redactarea fragmentelor transmise, prelucrată pentru a asigura originalitatea academică și o structură logică fluidă, menținând rigoarea conceptelor juridice [7]:

Evoluția rolului voluntariatului în sistemele de probațiune. Creșterea interesului guvernamental față de mecanismele de probațiune a condus, într-o primă etapă, la o profesionalizare accentuată a acestui domeniu. Această tendință, manifestată în perioade diferite la nivel internațional, a generat inițial o diminuare a ponderii voluntarilor și o asimilare a probațiunii în rândul organizațiilor judiciare cu funcții executive.

În prezent, însă, asistăm la o revitalizare a voluntariatului, fenomen impus de diversificarea sancțiunilor alternative și de volumul ascendent de muncă al serviciilor de profil. Un factor determinant în această reconfigurare este accentul pus pe sprijinirea victimelor infracțiunilor, activitate care, prin natura sa, este susținută în mare măsură de resursa umană voluntară. Astfel, parcursul istoric al probațiunii descrie o mișcare circulară: de la sprijinul comunitar inițial, trecând prin perioada de monopol statal și profesionalizare, către o revalorizare a voluntariatului ca element indispensabil și extrem de util în arhitectura actuală a justiției.

Funcțiile probațiunii în prevenirea criminalității și a recidivei. Prin reglementarea sancțiunilor pentru faptele care aduc atingere valorilor sociale, legiuitorul urmărește garantarea stabilității și funcționării optime a societății, obiectiv realizabil prin descurajarea comportamentului infracțional. Deși, teoretic, rigoarea unei pedepse este direct proporțională cu eficiența sa preventivă, o sancțiune care contravine principiului echității și care este percepută de conștiința colectivă ca fiind nedreaptă va eșua în demersul de reeducare și prevenție [8].

Simultan, cadrul legal trebuie să evite stabilirea unor pedepse excesiv de indulgente. Acestea riscă să aibă un efect disuasiv nesemnificativ și să compromită funcția de reabilitare, anulând astfel eficiența atât a prevenției generale, cât și a celei speciale.

Dimensiunile prevenției în sistemul sancționar. În doctrina de specialitate, se consideră că sistemul preventiv operează pe două paliere fundamentale:

1. **Prevenția generală:** În cazul probațiunii, aceasta se realizează prioritar prin funcția de intimidare (disuașiune). Aplicarea unei măsuri concrete demonstrează colectivității — și în special persoanelor cu înclinații infracționale — că sancțiunea nu este o amenințare simbolică, ci o consecință inevitabilă și efectivă a încălcării legii. Pedepsa dobândește astfel un rol de exemplu social, consolidând autoritatea normei juridice.

Pentru ca funcția de intimidare să fie operantă, sunt necesare două premise esențiale:

○ **Accesibilitatea informației:** Cadrul legal și consecințele punitive trebuie să fie cunoscute de un segment cât mai larg al populației.

○ **Celeritatea intervenției:** Reacția organelor judiciare trebuie să fie promptă, astfel încât cetățenii să dezvolte convingerea că nicio încălcare a normelor nu poate evita sau amâna aplicarea sancțiunii.

2. **Prevenția specială:** Pe acest palier, finalitatea probațiunii este atinsă prin combinarea reeducării cu efectul disuasiv exercitat asupra unei persoane specifice, cu scopul de a preveni reiterarea infracțională [9].

Mecanismele reeducării și intimidării în cadrul prevenției speciale. Procesul de remodelare comportamentală a subiectului probațiunii debutează odată cu pronunțarea condamnării, moment în care individul conștientizează imperativul respectării normelor sociale și al adoptării unui conduite oneste. Funcția educativă a probațiunii se manifestă plenar pe parcursul execuției măsurii, perioadă în care condamnatul este integrat într-un sistem complex de obligații și oportunități. Acesta include respectarea disciplinei muncii, accesul la programe de instruire culturală sau formare profesională, toate având scopul de a influența pozitiv structura de caracter și de a facilita o reintegrare socială de succes, opusă stilului de viață infracțional [10].

Complementar reeducării, prevenția specială valorifică și forța disuasivă (de intimidare) a sancțiunii. Spre deosebire de prevenția generală, aici intimidarea acționează asupra unui individ concret. Experiența restrictivă inerentă pedepsei nu se rezumă la perioada de supraveghere; ea persistă în conștiința subiectului ca o forță inhibitorie, descurajând recidiva prin teama de consecințe juridice ulterioare.

Ponderea funcțiilor în funcție de profilul infractorului. Raportul dintre reeducare și intimidare variază în funcție de specificul fiecărui caz:

• **Prioritatea reeducării:** Este esențială în cazul recidiviștilor sau al persoanelor cu o moralitate precară, unde este necesară o intervenție prelungită pentru a obține o transformare interioară reală.

• **Prioritatea intimidării:** Se aplică infractorilor ocazionali sau celor care au comis fapte din imprudență

(fără a prezenta un pericol social ridicat). În aceste situații, structura morală a individului nu necesită o remodelare profundă, prevenția realizându-se prioritar prin efectul de avertisment al condamnării [11].

Fundamente teoretice și strategii de supraveghere. Probațiunea oferă un spectru larg de intervenție, integrând teorii diverse pentru a neutraliza cauzele criminalității:

1. **Perspectiva alegerii raționale:** Probațiunea crește „costul” infracțiunii, determinând subiectul să reevalueze riscul de a fi sancționat.

2. **Teorii psihosociologice:** Se pune accent pe schimbarea atitudinii față de mediu și pe implicarea rețelelor de suport (familie, comunitate).

3. **Supravegherea proactivă:** Această metodă prioritizează neutralizarea factorilor de risc și responsabilizarea individului.

Planul de prevenire a criminalității Un instrument central în supraveghere este planul de prevenție, care trebuie să fie **real** (aplicabil) și **adecvat** (țintit pe riscurile specifice). De exemplu, dacă infracțiunile sunt cauzate de dependența de jocuri de noroc, interdicția de a frecventa cazinourile este o măsură adecvată, în timp ce alte restricții generice ar fi ineficiente.

Controlul și gestionarea încălcărilor Monitorizarea se realizează prin metode diverse (analize medicale, verificări telefonice, vizite neanunțate). Un principiu fundamental în această etapă este cel al **toleranței zero** față de abateri: orice nerespectare a condițiilor trebuie să atragă un răspuns prompt din partea ofițerului de probațiune.

Încălcările sunt clasificate în:

- **Încălcări propriu-zise:** Comiterea unei noi infracțiuni, care atrage, de regulă, revocarea probațiunii și detenția.

- **Încălcări tehnice:** Nerespectarea condițiilor standard sau speciale (obligații financiare, tratamente medicale, restricții de deplasare).

Impactul probațiunii asupra dinamicii criminalității. Evaluarea impactului probațiunii asupra criminalității generale este complexă și adesea lipsită de corelații statistice directe. Totuși, analiza datelor privind **recidiva** relevă o legitate importantă: o creștere a numărului de sancțiuni de probațiune aplicate infractorilor „nepericuloși” este urmată, în anul consecutiv, de o scădere a ratelor de recidivă în rândul acestei categorii.

Acest fapt demonstrează că probațiunea, prin multitudinea sa de modalități de lucru, rămâne un instrument esențial și eficient în gestionarea fenomenului infracțional și în protejarea siguranței comunitare [12].

Concluzii și propuneri de optimizare a cadrului legislativ. În urma analizei legislației autohtone, se constată că instanțele de judecată dispun de un evantai limitat de instrumente pentru aplicarea măsurilor de probațiune. În acest context, se impune necesitatea redefinirii probațiunii în legea penală prin includerea

acesteia în categoria pedepselor penale. O astfel de modificare ar fi în deplină concordanță cu Recomandarea nr. 22 (2000) a Consiliului Europei și ar extinde posibilitatea aplicării probațiunii și în situații de concurs de infracțiuni ușoare sau mai puțin grave.

De asemenea, este esențial ca terminologia utilizată în actele normative să fie coerentă: noțiunea de „probațiune” ar trebui să desemneze strict activitatea organelor specializate, în timp ce sancțiunea aplicată poate purta denumiri variate (precum „libertatea sub supraveghere” sau „limitarea libertății”). Important este ca, indiferent de titulatură, conținutul pedepsei să rămână axat pe supraveghere și asistență [10].

Măsurile de constrângere cu caracter educativ și extinderea lor. Pentru persoanele liberate de răspundere penală în temeiul art. 54, cadrul legal prevede o serie de măsuri educative, precum avertismentul, încredințarea minorului pentru supraveghere specializată, repararea daunelor sau urmarea unor tratamente medicale și psihologice.

Pornind de la acest model, propunem extinderea gamei de obligații și în cazul categoriilor vulnerabile, cum sunt femeile gravide sau cele care au în îngrijire copii de până la opt ani. În prezent, cadrul legal impune o singură obligație majoră: continuarea educării copilului. Considerăm că, pentru a proteja interesul superior al minorului, este necesar un regim de liberare mai flexibil, care să permită impunerea unor obligații restrânse, dar specifice, care să sprijine funcția parentală fără a recurge la măsuri privative de libertate.

Analiza critică a duratei amânării executării pedepsei. Un aspect problematic identificat se referă la durata amânării executării pedepsei conform art. 96 Cod penal. Termenul de amânare — până când copilul împlinește vârsta de opt ani — poate depăși, în anumite scenarii, durata suspendării condiționate sau chiar termenele de prescripție pentru infracțiunile ușoare.

Din perspectivă penologică, această situație generează inechități:

- **Discrepanța sancționatorie:** O persoană care a comis o infracțiune mai puțin gravă, dar care nu a fost supusă amânării, poate beneficia de prescripție după șase ani. În schimb, o mamă aflată sub incidența amânării rămâne la dispoziția instanței timp de opt ani, riscând la final executarea reală a pedepsei sau o sancțiune mai blândă.

- **Impactul antecedentelor penale:** Persoana aflată în amânare poartă stigmatul antecedentelor penale pe o durată considerabil mai mare decât dacă ar fi executat efectiv o pedeapsă cu închisoarea pentru o faptă similară.

Astfel, susținem necesitatea unei revizui legislative care să asigure un echilibru între funcția preventivă a legii și principiul echității, evitând prelungirea excesivă a stării de incertitudine juridică pentru aceste categorii de condamnați.

Referințe bibliografice:

1. Tănase Iuliana, Rolul factorilor de control social în integrarea postpenală a infractorilor, în Brezeanu Ortansa (coordonator), Integrarea socială postpenală a infractorilor între realitate și perspectivă, București, 1999, p.11.
2. Garner Bryan A.(ed), A Handbook of Basic Law Terms, Minnesota, 2001, p.184.

3. Zvekic Ugljesa, International trends in non-custodial sanctions in Promoting Probation Internationally, UNICRI, Rome-London, 1997, p. 25.
4. Van Kalmthout, Reintegrarea socială și supravegherea infractorilor în opt țări europene, Craiova, 2004, p.28.
5. Hough M., Roberts J., Sentencing trends in Britain. Public knowledge and public opinion // Punishment & Society vol. 1 (1), 1999, p.12.
6. Ashworth A., Hough M., Sentencing and the climate of opinion // Criminal Law Review, vol. 11, 1996, p.79.
7. Henham R., Anglo-American approaches to cumulative sentencing and the implication for UK sentencing policy // The Howard Journal of Criminal Justice, vol. 36, 1997, p.264.
8. Hough M., Roberts J., Sentencing trends in Britain. Public knowledge and public opinion // Punishment & Society vol. 1 (1), 1999, p.12
9. Nelken D., Community involvement in crime control // Current Legal Problems, vol. 38, 1985, p. 242.
10. www.homeoffice.gov.uk/punishment.htm, vizitat la 09.02.2026.
11. Duff R.A., Penal communities // Punishment & Society, vol 1(1), 1999, p. 27.
12. Duff R.A., Penal communications // Crime and Justice, vol 20,1996, p. 22.